

Citiți lecția din manual: *Evreii din Vechiul Regat și din sudul Transilvaniei*, notați schița lecției pe caiete și rezolvați fișele de lucru.

Evreii din Vechiul Regat și din sudul Transilvaniei

1. Regimul de muncă obligatorie

- 1940-1944 - guvernarea Ion Antonescu a adoptat numeroase măsuri legislative cu un pronunțat caracter antisemit, prin care au fost excluși evreii din justiție, sistemul sanitar, educație, artă și cultură, și a fost limitată interacțiunea etnicilor români cu minoritățile;
- 5 decembrie 1940 - adoptarea Decretului-lege nr. 3984 referitor la statutul militar al evreilor: bărbații evrei cu vârsta între 18 și 50 de ani, rezidenți în Vechiul Regat și sudul Transilvaniei, au fost excluși din armată (cu excepția unor evrei medici, farmaciști, veterinari, ingineri și arhitecți, de ale căror servicii a avut nevoie armata), dar au fost obligați să presteze muncă gratuită sub jurisdicție militară („*munci de folos obștesc*”) și să suporte plata unor taxe ce au variat între 3000 și 7000 de lei/an și 20-30% din impozitele datorate statului;
- 14 iulie 1941 - autoritățile române au adoptat Decretul-lege nr. 2030, o completare la decretul-lege nr. 3984: a reglementat munca obligatorie a bărbaților evrei („*rechiziționare*”), cu vârste între 18 și 50 de ani, în folosul obștesc sau al armatei (60-180 de zile, în funcție de grupa de vârstă din care au făcut parte) și a impus obligația purtării unei brasarde de culoare galbenă, lată de 10 cm, cu numele punctului de recrutare de care au aparținut;
- 21 iulie 1942 - guvernul Antonescu a adoptat o măsură legislativă prin care a fost introdus conceptul de muncă obligatorie pentru toți membrii comunității evreiești: curățarea și dezapezirea orașelor, construcția de căi ferate, șantiere de construcții, cariere de piatră sau munci fizice în folosul armatei, în localitățile de domiciliu sau în afara acestora, în cadrul unor tabere sau colonii de muncă;
- evreii care s-au făcut vinovați de abateri minore (întârzieri, delăsare sau indisciplină) au fost pedepsiți fizic (cu 25 de lovituri aplicate cu biciul sau cu bâta), în timp ce abaterile grave, precum sustragerea de la muncă și/sau plecarea fără învoire, au fost pedepsite cu deportarea în Transnistria a celor vinovați și a familiilor extinse ale acestora (soțiile, copiii și părinții);
- 1942-1944 - 31.463 evrei au fost repartizați în detașamente de muncă obligatorie, iar cca. 17.000, declarați „*utili pentru economie*”, au fost exceptați de la regimul de muncă obligatorie;
- principalele tabere sau colonii de muncă au fost organizate la Teiș (Dâmbovița), Predeal (Brașov), Doaga (Vrancea), Cobadin, Mereni și Osmancea (Constanța) și pe șantierele căilor ferate București-Craiova, București-Urziceni și Bumbesci-Livezeni-Petroșani.

2. Planurile de deportare a evreilor din România în Polonia

- 1942 - regimul Antonescu a început pregătirile pentru aplicarea „*Soluției finale*” pentru evreii din Vechiul Regat și sudul Transilvaniei, conform înțelegerii cu reprezentanții germani în România: deportarea în lagărul de exterminare de la Belzec (Polonia) a cca. 280.000 de evrei (cu excepția celor „*utili pentru economie*”), „*în trenuri speciale spre est*”, începând cu data de 10 septembrie 1942;
- 19 august 1942 - finalizarea pregătirilor autorităților române pentru deportarea evreilor în Polonia;
- 13 octombrie 1942 - prin Hotărârea Consiliului de Miniștri s-a suspendat deportarea populației evreiești în lagărul de exterminare de la Belzec;
- un rol important în luarea deciziei de oprire a deportării evreilor în Polonia l-a avut evoluția operațiunilor militare desfășurate de Germania în U.R.S.S. (stagnarea înregistrată în cadrul bătăliei pentru Stalingrad) și intervenția unor personalități marcante din România (regina-mamă Elena, șeful-rabin Alexandru Șafran, liderul comunității evreiești Wilhelm Filderman, mitropolitul ortodox Nicolae Bălan și politicianii Constantin I. C. Brătianu, Ghiță Pop, Nicolae Lupu, Ion Mihalache și Iuliu Maniu) și din Europa (monsieurul Andrea Cassulo, reprezentantul statului Vatican la București).

Pentru o mai bună înțelegere a subiectului studiat vizionați următoarele videoclipuri:

<https://www.youtube.com/watch?v=ukHBp8MPD44>

<https://www.youtube.com/watch?v=-zWFyfpRoWw>

Fișă de lucru: *Evreii din Vechiul Regat și din sudul Transilvaniei*

Citiți cu atenție textul de mai jos, apoi răspundeți cerințelor:

„(...) Am crescut într-o casă aproape asimilată. Numai mama s-a dus la sinagogă de Anul Nou, numai ea a postit de Yom Chipur, numai ea a ținut Pesahul. (...) În vara anului 1940, când a trebuit să mă înscriu în clasa a doua de liceu, directoarea școlii, Mater Grația, i-a comunicat mamei că, în conformitate cu noile legi rasiale, deși limba mea maternă a fost germana, nu am mai avut dreptul să învăț la o școală creștină. (...) - Da, dar nu am fost altfel decât ceilalți oameni. De aceea nu am înțeles. De ce nu am avut voie să învăț mai departe? (...) Tata a rămas atunci fără lucru.

A fost directorul societății de film <<Warner Bros>>. (...) În iarna anului 1941-1942, tata a fost obligat, ca toți evreii bucureșteni, să presteze zile la <<zăpadă>>. În zilele când s-a prezentat la <<zăpadă>>, a fost scutit de prezența la detașamentul de muncă obligatorie din comuna Tudor Vladimirescu. (...)

Jidanilor... - așa și-a început domnul director Gogleață cuvântarea de <<bun sosit>>. - Mareșalul v-a trimis aici ca să munciți și să crăpați... eu întâi v-aș lăsa să crăpați și apoi v-aș munci. În ziua de 21 ianuarie, anul trecut, am participat la sfânta noastră rebeliune legionară. M-am socotit atunci cu o mulțime dintre voi. Pe ăia i-am trimis însă spre ceruri... Greșesc... În iad. Pentru că voi, jidanii, n-aveți un Dumnezeu... Ferma asta e ferma statului. O să munciți. O să zbârnâie. Dacă nu... cu sângele vostru o să ud pământul. Apelul! Vreau să vă aud numele. Să vă văd. Așa-mi place mie. Să văd cu cine am de-a face.”

(Sonia Palty, *Evrei, treceți Nistrul! Însemnări din deportare*)

1. Identificați, pe baza textului, măsurile pe care guvernul Ion Antonescu le-a luat în privința muncii în folos obștesc a evreilor.

2. Menționați, pe baza textului, etichetele antisemite folosite în epocă și „justificările” utilizării acestora.

3. Prezentați, în minim 10 rânduri, consecințele măsurilor antisemite asupra vieții comunităților evreiești din România.

BIBLIOGRAFIE:

1. Boşcodeală, Felicia Elena, Ciobanu, Loredana, Şerban, Nicolae, *Istoria evreilor. Holocaustul: Manual pentru clasa a XI-a/a XII-a*, Editura Booklet, Bucureşti, 2024.
2. Waldman, Felicia, Tudorancea, Anca, Cioflâncă, Adrian, Iancu, Carol, Radu, Adriana, Romandaş, Bogdan-Florin, *Istoria evreilor. Holocaustul: Manual pentru clasa a XI-a/a XII-a*, Editura Corint Logistic, Bucureşti, 2024.
3. Florian, Alexandru (coordonator), Boboc, Daniel, Drăguşin, Nicolae, Matei, Petre, Petrescu, Florin, Stan, Gabriel, Stanciu, Măriuca, *Istoria evreilor. Holocaustul: Manual pentru clasa a XI-a/a XII-a*, Editura Didactică şi Pedagogică, Bucureşti, 2024.
4. Soare, Aurel Constantin, Săvuţă, Irina Ema, Rados, Maria, Căplescu, Iuliana Maria, *Istoria evreilor. Holocaustul: Manual pentru clasa a XI-a/a XII-a*, Editura Litera, Bucureşti, 2024.
5. Florea, Cosmin-Ionuţ, Stan, Viorica, Țigău, Dragoş Lucian, *Istoria evreilor. Holocaustul: Manual pentru clasa a XI-a/a XII-a*, Editura Sigma, Bucureşti, 2024.
6. Stoenescu, Alex Mihai, *Armata, mareşalul şi evreii*, Editura Rao, Bucureşti, 2010.
7. Comisia Internaţională pentru Studierea Holocaustului în România, *Raport final*, Editura Polirom, Iaşi, 2005.
8. Ioanid, Radu, *Holocaustul în România*, Editura Polirom, Iaşi, 2019.
9. Centrul pentru Studierea Istoriei Evreilor din România „Wilhelm Filderman”, *Izvoare şi mărturii. Evreii din România între anii 1940-1944*, Editura Hasefer, Bucureşti, 1993-1998.

